

Graaf Mooie stem nietwaar?
Notarisvrouw Een beetje grof naar mijn smaak.
Graaf Geen paniek. Deze grove stem wil geneesheer worden.
Notarisvrouw Geneesheer? Voor mensen of voor dieren?
Graaf Laten we het verschil delen: legerarts. Noch voor dieren, noch voor mensen.
Notarisvrouw Dat kan niet. Leraar misschien.
Onze alma mater gooit haar deuren niet open voor om het even wie.
Graaf Wie weet? Lebergeneeskunde is gratis... voor goede elementen tenminste. Dit is er een.
Hoedenmaakster Zijn ogen hebben meer glans. De purperen gloed van zijn lippen wordt almaar heviger, alsook het lichte roze van zijn gelaat.
Hoedenmaker Komaan, liefste, je praat als een bakvis.
Hoedenmaakster Ik krijg koude rillingen van ontroering over mijn hele lijf. Uit zijn mond klinkt een lied zo donker als deze nacht. Zijn stem brengt ons bij mekaar.
Lydie Het is mijn buurman. Hij heet Jonathan. Op zekere dag was hij bij mij thuis. Hij had slechts een velletje papier en een potlood. Hij heeft eikeblaren getekend en eikels. Je zou gezworen hebben dat ze echt waren. Ik heb aan mijn man gezegd: "Dat kind daar zal nooit met zijn handen werken."
Notarisvrouw Wat een poespas, mijn God!
Graaf Niet wreed zijn, beste notarisvrouw. *(Bliksem. Donder. Onweer in de arbeiderskeuken op de scène. Regen. Geraas van een koets in de verte. Stem van de koetsier. Geblaf.)* Jonathan zingt op de tonen van "De boom".
Jonathan *(gezongen)* Wat is er mooier / En ontroender / Dan een boom ruisend / In de wind
Jonathan *(gesproken)* Bewusteloos / In het beekje / De man van het verloren land / Ontwaakt door het geraas / Van de koets / Het is de kasteelvrouw / Die terugkomt van een reis. / Zij komt dicht bij het traliehek, / Ontwaart de verdwaalde.
Stem van de notarisvrouw Trager, John, ik zie iemand in de slotgrachten. Vreselijk!
Jonathan *(gezongen)* Kijk niet naar mij, / Ik ben het niet waard.
Stem van de notarisvrouw Waar kom jij vandaan? Ik ken je niet.
Jonathan *(gezongen)* Wat is er mooier / En ontroender / Dan een boom ruisend / In de wind
Jonathan Ik ben verdwaald. Ik ken mijn land niet meer.
Stem van de notarisvrouw Ik wist dat je er was. Dat ik je op een dag zou zien.
Jonathan Loop door.
Stem van de notarisvrouw Kom. Mijn kasteel is groot genoeg voor jou.
Hoedenmaakster Ik zie hem al plaats nemen: het doek is gevallen, hij zit midden in de kring van kakelende bewonderaars, op een schattige Louis XVI-sofa, in een sierlijke houding. Hij luistert verstrooid naar de gesprekken rondom hem, neemt er slechts kort aan deel, afwezig.
Notarisvrouw Waar is zijn vader?
Graaf Onder onze voeten, in de mijn. Bij dageraad staat hij weer oog in oog met de zon. Ik ken hem. Het is een fiere en integere man. Een aristocraat. Er is meer dan één overeenkomst tussen het volk en ons. *(Donder. Regen. Bliksem.)*
Jonathan Het onweer wordt heviger. Je leven is bedreigd.
Stem van de notarisvrouw Kom uit mijn grachten. Mijn honden worden onrustig. John zal voor jou een haardvuur aanmaken. Hoe heet jij?
Jonathan Ga over de ophaalbrug. Vlucht.
Stem van de notarisvrouw Met jou erbij zal het kasteel minder kil zijn. Kom.

Jonathan *(zingend)* "Kom in mijn klein paviljoentje."
Hoedenmaakster De edelstenen die zijn vingers sieren, schitteren in het licht.
Hoedenmaker Een heel elegante omgeving.
Hoedenmaakster Hij blijft de rustige, harmonieuze Jonathan, heel voornaam, heel natuurlijk.
Buurvrouw En eenvoudig. *(De donder sterft weg samen met het geluid van de koets.)*
Graaf Ik heb altijd getwijfeld tussen twee roepingen: benedictijn of cowboy.
Notarisvrouw Uw roepingsprobleem is overgegaan op Jonathan. Geneesheer, waarom niet? Chirurg zelfs, plastische chirurgie, veronderstel ik. Al bij al heeft men het recht niet opgetogen te zijn over zijn gezicht. Het scalpel, de witte kiel. Ieder zijn Far West. Het wit trekt ze aan. U bent nogal militant tegenwoordig, beste vriend. U bent zijn geluk. Alles wel beschouwd: beter het scalpel dan het zwaard.
Graaf Ik ben peter geweest bij zijn vormsel, vorig jaar. Na de maaltijd, aangeboden op het kasteel, hebben wij de kleine vormelingen een kruisbessentaart aangeboden. Jonathan heeft ervan gegeten. Uit dank heeft hij dan met zijn vrienden capriolen uitgevoerd op het Perzisch tapijt.
Notarisvrouw Volkskinderen doen graag lachen. Dat moet grappig geweest zijn, neem ik aan. *(Zij lachen.)*
Graaf Wij hebben hun een tweede kruisbessentaart gegeven.
Notarisvrouw Heeft hij gesproken?
Graaf Ja, enkele woordjes.
Notarisvrouw Verstaanbaar?
Graaf Nogal van eigen bodem. Het was niet echt hinderlijk. Mijn vrouw en ik vertaalden effenaar. Sedertdien komt Jonathan mij vaak opzoeken. Ik heb hem toegang verleend tot mijn bibliotheek.
Notarisvrouw Hij mag bij uw boeken komen! Hij leest dus?
Graaf Ik wijs hem de weg.
Notarisvrouw Wees op uw hoede. *(Jonathan komt binnen vanuit de keuken: halsdoekje, donkere bril, sigaret.)*
Jonathan De stakker. Hij weet niet eens dat hij te maken heeft met een geheimagent. Dat is pas wat men noemt zich van iemand ontdoen volgens de regels van de kunst. *(Een groep jongens komt binnen langs de côté jardin evenals een meisje, Solange.)*
Jongen 1 Jonathan! Jonathan!
Jongen 2 Kom toch spelen!
Jongen 1 Kom, we gaan naar de beek. Ze hebben de grote bocht uitgebaggerd. We kunnen zwemmen. *(Zij kloppen op de deur.)*
Jonathan Ik mag niet buitenkomen. *(Een poos.)*
Jongen 1 Wat doet hij? *(Hij kijkt door het sleutelgat.)*
Jongen 2 Is zijn vader daar?
Jongen 1 Neen.
Jonathan Binnenkort moeten we opnieuw naar school. Ik moet mijn spullen klaarmaken en vroeg gaan slapen.
Jongen 1 Daar is toch geen haast bij.
Jonathan Ik ga naar de school in de stad.
Jongen 2 Hij studeert altijd.
Jongen 1 Hij is altijd opgesloten. Wat een leven! *(De twee jongens gaan weg. Solange komt naderbij.)*
Solange Jonathan, ik ben het, Solange.
Jonathan Ik mag niet meer met je spelen.
Solange Je vader is gaan werken. Ik heb hem gezien.
Jonathan Mijn moeder kan elk ogenblik thuiskomen.
Solange Niet onmiddellijk.
Jonathan De burens zullen alles uitbrengen.
Solange Kom naar het oude kanaal. Een vrachtwagen heeft van alles uitgestort.
Jonathan Ik mag niet.
Solange We zullen stukken koper en lood

kunnen oprapen. Er zijn vodden, ik heb het gezien. Neem je oude tas en je ijzere staaf om te krabben. Ik zal je helpen. En je zal er veel voor krijgen wanneer de voddenman langskomt.
Jonathan Neen.
Solange Ik ken een plaatsje waar Amerikaans afval ligt. Er liggen zelfs pakjes ballonnetjes om geen kinderen te maken. *(Jonathan antwoordt niet meer. Solange gaat weg. Een poos.)*
Jonathan Hij laat geen ogenblik voorbijgaan om een mooi meisje aan zijn palmares toe te voegen. Komaan, geen tijd verliezen. Het volk mort. Gerechtigheid moet geschieden. *(Geluiden van de massa. Kreten, geweerschoten. "Leve Jonathan!")* Jonathan ontdoet zich van zijn malle kleren. Hij pookt de kachel aan, zet de tafel. Er komt rook uit de kachel, en rode vlammen.)
Notarisvrouw Wat doet alles toch echt aan bij hen thuis.
Stem van de notarisvrouw Waar sleur je mij naartoe, Jonathan? Laat mij met rust. Iemand zou ons kunnen tegenkomen in de gangen van het kasteel. *(De keukendeur gaat met een ruk open. De grootvader komt binnen; hij haalt een geweer vanonder zijn regenjas.)*
Jonathan *(schreeuwend)* Niet schieten, grootvader! Niet schieten!
Grootvader Zie je ze? Daar zijn ze.
Jonathan Waar?
Grootvader In de boom. Ze zijn teruggekomen. *(Jonathan neemt met zachte dwang het geweer uit zijn handen.)*
Jonathan Het is voorbij. Ga zitten. Het is voorbij. Ze zijn vertrokken.
Grootvader Zeker van?
Jonathan Ja. *(De grootvader doet zijn regenjas uit, begint langzaam rond de tafel te lopen.)*
Jonathan Werken, grootvader. Deze avond komen ze niet. Het is jouw fabriek, ze zullen haar niet afpakken. Het is de jouwe, je hebt het wel verdiend.
Grootvader Help mij. *(Jonathan volgt zijn grootvader rond de tafel.)*
Grootvader Op jouw leeftijd was ik reeds hulpje in de glasblazerij. Ik bracht de stutten naar de werkmans voor het glas.
Jonathan Ja. Hier, zie, ik geef ze je. *(Zij draaien rond de tafel, terwijl de moeder binnenkomt. Zij doet haar hoed en mantel uit, waakt over het vuur. Jonathan laat zijn grootvader alleen, dekt de tafel voor het avondeten van zijn moeder. De grootvader gaat zitten.)*
Alice Ik heb de kleine Solange weer zien rondhangen in de buurt. Als je vader dat te weten komt... En bovendien, ze spreken slecht, de kinderen van die familie. Ze gebruiken vieze woorden. Niet omdat ze arm zijn. In het leven zijn er ten slotte altijd armen en rijken. Je gaat beter naar het kasteel, om wat kennis op te doen, bij de graaf. Daar haal je geen kattekwaad uit. Profiteer ervan, je hebt geluk. Heb je je schoolgerei al klaargemaakt? *(Jonathan gaat zijn gloednieuwe boekentas halen en zet die in het midden van de tafel. Alice eet.)*

DOEK

TWEDE TAFEREEL

Grégoire gaat naar de keukendeur, stopt twee vingers in zijn mond. Fluit.
Alice Doe geen moeite. Jonathan is naar de mis. Het is zondag vandaag.
Grégoire *(Misnoegd)* Ah... *(Hij komt terug binnen, rommelt wat in een lade.)*
Alice Wat heb je nodig?
Grégoire Niets. *(Een poos.)*
Grégoire Zijn er geen lucifers meer?
Alice Jawel.
Grégoire En de zwarte schoensmeer?